היינט 10 זייטען.

Radomer-Kielcer Leben
2 (242) VI-טער יאהרגאנג.
Radom ראדאם פרייטאג
11 Stycznia 1929 כ״ט טבת תרפ״ט.
פרייז 25 גראשען.

Redakcja i Admistracja
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אנאנסען פרייזן
אין מיל-מעטער שורה: פאר׳ן טעקסט 20 גר
„ „ „ אין „ 49 „
„ „ „ (נאך) „ 18 „
די אנאנסען און לבדרס זיינען גערעכנט 8 שפאלטען אין טעקסט 4.

ראדאמער-קעלצער לעבען

אכטונג.

די פרוי, וועלכע האט מיטוואך דעם צווייטען סטיציען 1929 אין די נאכמיטאג-שטונדען ביי מיר געפאסטען א ברוינעם פאלטא פאר איהר טאכטער בעט איך אין א זעהר וויכטיגער אנגעלעגענהיים זיך צו מיר צו ווענדען.

„קאדישעוויטש“
לובלינער 1 ראדאם.

Prezesowi naszemu
p. ELJASZOWI KORMANOWI
z intencji zaręczyn córki Jego p.
ANNY z p. Mońkiem Zylberbergiem
najserdeczniejsze życzenia zasyła
Personel
Kupieckiej Spółdzielni Kredytowej
w Radomiu, Rwańska № 21

Z intencji zaręczyn p. M. WEINMANA
z p. Balą Goldmincówną
życzą wiele szczęścia
Wajsfelnerowie

די פערוואלטונג פון ראדאמער בית-יתומים
— אָרדענט איין —
א גראנדיעזען
מאסקען-באל
דעם 19 יאנ 1929
אין די זאלען פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי“
א ערשטקלאסיגער ארקעסטער
א רייך-איינגעארדענטער בופעט מיט ביליגע פרייזען
צוגענגליך פאר אלעמען,
און פערשידענע אטראקציעס.
בעמערקונג: די ריינע הכנסה פון באל איז צו פערשטארקען די קאסע פון בית-יתומים.

האלא ראדאם! האלא ראדאם!

די בעסטע, די בעקוועמסטע אויטאבוסען-רייזע קיין ווארשא איז נאר אויף די לוקסוס-אויטאבוסען:
„שטייער“ און „מאריס“
וועלכע זענען געלאזען געווארען אין גאנג די היינטיגע וואכען.
דער רייזע-פלאן איז פאלגענדער:

פון ראדאם 7 פריה געהט אב „שטייער“ פון רוג ווארשאוער און לובלינער. „מאריס“ געהט אב 9 פריה פון דער זעלבער ריכטונג	פון ווארשא 4 נ. מ. און 7 אוונט פון דלוגא 29 (האטעל פאלסקי) נומ. טעלעפאן 64—428.

די אויטאבוסען געהען דורך די ליניע ביאלאבזשעג—גריצע.
בילעטען פריהער צו בעקומען אין ראדאם דלוגא 1 ביי ה׳ ווייגארט (פראנט-געשעפט) און אין ווארשא אין האטעל פאלסקי.
דורך די זעלבע אויטאבוסען ווערט ערלעדיגט אויפ׳ן רעיעלסטען אופן אלערהאנד האנדעלס-אנגעלעגענהייטען ווי: סחורות, געלד-זענדונגען א. ז. וו.
ווענען אלעם זיך ווענדען צו דער פירמע „גוואראנציא“
וואס געפינט זיך: ראדאם, דלוגא 1 ביי ה ווייגארט, פון 7 פריה ביז 10 אוו.
די אויטאבוסען „שטייער“ און „מאריס“, וועלכע זענען גערופען געווארען אויפ׳ן נאמען „גלאט—מלינקעוויטש“ רופען זיך היינט: פירמא „גוואראנציא“ און אלעס ווערט ערלעדיגט דורך דער דערמאנטער פירמא.

פיינסטע פלאנצען-פוטער
כשר שרון, פרימא, אגוז,
אמאדאר-מנורה-כשר
היגיעניש - נארהאפטיג
בעשאנקען
מיט 6 גאלד-מעדאלען

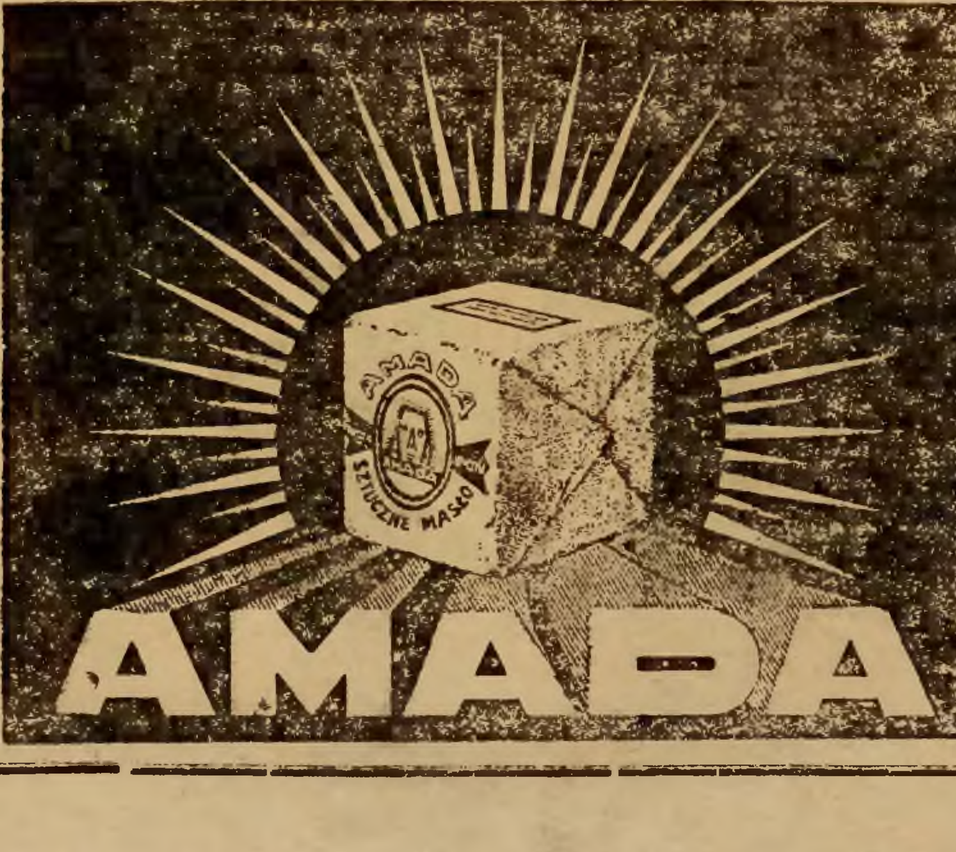

נידער
מיטן יקרות!
זאגט אלע אייערע
פריינדינס, ווירטינס,
אז נוצען זאלען זיי
נור די איינציגע
פלאנצען-פוטער
„אמאדא“
וועלכע נעמט אויס
מיט איהר גוטען קוואליטעט
און פעטיגקייט
גרויס שפארזאמקייט
אין דער ווירטשאפט.

„די תורה איז די בעסטע סחורה", אבער א מלבוש און א שיך געהט אויך ניט פאר קיין טאנץ.

א פאר ווערטער צו דער יודישע בעפעלקערונג, כלל - מהווער און איבער-הויפט צו די רעליגיעזע און ארטאדאקסישע יודען אין ראדאם.

אלע ווייסען, אז אין ראדאם עגזיסטירט א תלמוד-תורה. ווענינ אבער ווייסען ווי עס זעהט דארט אויס דער מצב און ביי וואסערע בעדינגונגען די דאזיגע אלט-יודישע אינסטיטוציע ווערט אויפגעהאלטען.

מיר ווילען נישט אין יעצטיגען מאמענט ארומרעדען די ערציהונג'ס-מעטאדען פון דער תלמוד-תורה. ס'איז נישט יעצט אונזער אויפגאבע צו בעהאנדלען די טעארעטישע, אדער פעדאגאגישע זייט פון לערן-פראגראם, לויט וועלכען דער למוד און דער גאנצער חנוך ווערט געריכטעט, אויבוואהל אויפ'ן דאזיגען געביעט לאזט זיך נאך פיעל ווינשען. דער איינציגער צוועק, צוליב וועלכען דער שרייבער פון די שורות איז בעוואויגען געווארען אנצושרייבען די יעצטיגע ווערטער, איז דאס, וואס קיינער פון אונזער שטאדט וויל נישט וויסען, וואס מען הערט אין דער תלמוד-תורה. קיינער האט נישט קיין אינטערעס און יעדער בעציהט זיך מיט אונערהערטער גלייכגילטיגקייט צו דער אינסטיטוציע, וואו עס לערנען זיך על פי רוב ארימע, און אין בעסטען פאל, אונפערמעגליכע קינדער. מיר וועלען שוין נישט רעדען, וואס די שטאדט פערלאזט זיך און איז זיכער, אז מן הסתם לערענט מען דארט מיט די קינדער גוט. ניט דאס מיינען מיר, מיר פרעגען נאר, צי ווייסט די שטאדט און צי וויל זי וויסען ווי אזוי די ארימע, אונפערמעגליכע תלמוד-תורה קינדער ווערען ערנעהרט, צי פרעגט עמיצער פון וואנען לעבען זיי די דאזיגע צאן קדשים, ווי אזוי געהען זיי אנגעטהון אין די היינטיגע גרויסע ווינטער-פרעסט.

לויט די גרוסען, וואס מיר בעקומען איז דער בעקליידונג'ס-צושטאנד פון א גרויסען טהייל פון די תלמוד-תורה-קינדער א טרויריגער. פיל צעהנדליגער פון זיי געהען פשוט נאקעט און בארוויס. אויף די גרויסע פרעסט און קעלטען שלעפען זיך די יונגיטשקע ארימע עופה'לעך און מיט שמאטעס ארומגעבאבעלט אויף זייערע ציטריגע, הונגעריגע און געפרוירענע גופים'לעך קומען זיי תורה לערנען.

זענען ראדאמער יודען — און פערשטעהט זיך, אז אויפ'ן ערשטען פלאץ די רעליגיעזע און ארטאדאקסישע יודען — צופריעדען, וואס די תינוקות של בית רבן ווערען צוגעבונדען צו דער יודישער טראדיציע, וואס ציהט זיך ווי א גאלדענער פאדעם אויף דורו'ת-ווייט אין משך פון טויזענדטער יאהרען; וואס זיי לערנען אלף-בית, עברי, חומש און טיילווייז גמרא. זיי האבען געוויס הנאה, וואס די דאזיגע ארימע, אומשולדיגע יונגע קינדערלעך נעמען מיט זיך מיט אלס ערשטען באגאזש, דאס קליינע תנך"ל אויף זייער ווייטער צוקונפטס-רייזע, און פאר וואס זאל זיי טאקע קיין הנאה נישט טוהן, — אז קיין סך געלד קאסט דאס נישט, אז אליין טהוט מען גארנישט אין די האנד אין קאלטען וואסער לעגט מען נישט צו. יעדער האט בעסער אין זין זיינע געשעפטען און האט צומאלט אויפ'ן געדאנק נישט, אז מ'ברויך און ס'איז א חוב צו דערמאנען זיך א מאהל אן די ארימע ת"ת-קינדער. פאר וואס טאקע זאלען זיי נישט זיין צופריעדען, וואס אהן א שום מיט-פעדאינטערעסירונג, עקזיסטירט דארט ערגיץ א תלמוד-תורה מיט עטליכע הונדערט קינדער? פאר דער עקזיסטענץ פון דער ת"ת זענען זיי אדרבה ואדרבה — נישט מעהר, ווער האט דארט דעם קאפ א טראכט צו טוהן, אז אויסער נשמה'לעך, האבען די זעלביגע קינדער אויך גופימ'לעך, וואס ברויכען עסען און געהן אנגעטהון א ווארים מלבוש און טאקע אויך א פאר גאנצע שיך.

זיצען זיך בכבודם של עולם רעליגיעזע פרנסים אין אונזער קהלה, פערזארגען די שטאדט, מיט לויטער רוחניות, זארגען פאר דער מקוה, שחיטה, ווילען בויען שוהלען און בתי מדרשים, מיט איין ווארט זיי ווילען דערהאלטען פאר יעדען פרייז דאס יודישקייט. מאכען זיי טאקע בודזשעטען און יודען זענען מקבל אויף זיך מלכות שמים און צאהלען געלד. אז די זעלבע יודישקייט-פערזארגער זאלען זיך א מאהל אין א פראסטיגען ווינטער-טאג ארויבשפאצירען אין תלמוד-תורה און א בליק טוהן אויף די נאקעטע, בארוויסע, אויף די פון הונגער אויסגעפייניגטע און פון קעלט אויסגעפרוירענע קינדער — דאס פאלט זיי נישט איין.

אין פראגראם פון דער ראדאמער ארטאדאקס-יע איז די דערהאלטונג פון תלמוד-תורה אנגעצייכענט אלס איינער פון די ערשטע עיקרים, אלס איינער פון די וויכטיגסטע און אויבען-אן'דיגע גרונד-פרינציפען, מיט דעם אליארמירט מען און מ'בלאזט א תקיעה גדולה בעת וואהל-אגיטאציעס, מיט'ן תלמוד-תורה ארגומענט שלאגט מען אלע געגנערישע ליסטעס און מ'וויל טערמיט געווינען די סימפאטיע, די שטימען פון אלע רעליגיעז-געשטימטע יודען און פון די אלע, וואס ווילען, אז דאס ליכט פון דער תורה זאל נישט אויסגעלאשען ווערען. קומט אבער די צייט, ווען דער נצחון ליגט שוין אויף די הענד און מען זיצט בכבוד גדול אויף די פרנסים-שטוהלען טאקע אין זכות פון די תורה-לאזונגען, דרעהט מען זיך אויס מי'ן נאקען און מען מאכט צו די אויגען פאר דער גרויסער נויט אין קעלט, פון וועלכע עס ווערען אויסגעמוטשעט יונגע קינדער, לערנענדיג דאס ביסעל עברי און דאס שטיקעל חומש, מיט וואס די זעלבע מנהיגים ווילען אנצינדען אין זיי דאס תורה ליכט.

נישט קיין בעסערע בעציהונג בעמערקט מען ביי די איבריגע געזעלשאפטליכע טהוער. פערהאן אויך אין אונזער שטאדט יודישע ראטמענער. צי האבען זיי געהאט בזכרון, בשעת דער מאגיסטראט האט פונאנדערגעטיילט הייניגען ווינטער עטליכע הונדערט פאלטענדלעך פאר די קינדער פון די פאלקסשולען, — צי האבען זיי געדענקט, אז אין תלמוד-תורה לערנען ארימע יודישע קינדער, וועלכע נויטיגען זיך נישט ווייניגער פון אנדערע קינדער אין א ווארימען מלבוש? פאר וואס האבען זיי נישט געמאהנט אין מאגיסטראט, אז אויך די ת"ת-קינדער דארפען בעזארגט ווערען מיט ווארים אנטוהעכץ?

מ'וועט אפשר וועלען ענטפערען, אז דער מאגיסטראט איז א פעפעסישער און זיין סאציאלע שטעלונג ערלויבט נישט צו אונטערשטיצען קאנסערוואטיווע און רעליגיעזע אינסטיטוציעס — איז דאס נישט ריכטיג, דערמיט קאן ווענינ פערענטפערט ווערען דער שב זאל תעשה-שטאנדפונקט און די פאסיווע שטעלונג פון די יודישע בירגערליכע ראטמענער. קודם כל האבען זיי געבראכט פאדערען. אין פאג-ספראט-קאסע פליסען-איין אין גרעסטען טהייל יודישע געלדער, נישט אויסשליסענדיג אפילו פון רעליגיעזע יודען. אין אזא פאל ברויכט גילטען דער זעלבער סיסטעם ביים פערוועגדען און ביים אויסגעבען די איינקאסירטע געלדער. אויב מ'נעמט פון רעליגיעזע יודען געלד דארף מען לויט אלע גערעכטיגקייט'ס-כללים — אפילו סאציאליסטישע- געדענקען אויך זייערע בעדערפעניסען. צווייטענס מיט'ן פונאנדערטיילען פאלטענדלעך ארימע יודישע קינדער פון דער תלמוד-תורה הייסט נאך נישט אונטערשטיצען קיין „פאנאטיזם" (הי' זיי דריקען זיך אויס בנוגע ת"ת) און די קלעריקאל רעליגיעזע אינסטיטוציעס. ווייל דאס געהט דאך נישט לטובת דעם ערציהונג'ס-וועזען. געבען ווארים אנטהועכץ אום ווינטער ארימע קינדער איז דאך אנ'עטישער, א הומאניטארער און מענשליכער חוב, אהן אינטערשיד פון קלאסשטאנד און פארטיי-איבערצייגונגען, צוליב'ן לעצטען טעם זענען אויך די יודישע סאציאליסטישע ראטמענער נישט פריי פון אונטערשטיצען אזעלכע פאדערונגען.

אויסער אלעם איז נאך פונדעסטוועגען נישט קיין זיכערע זאך, צי דער מאגיסטראט וואלט זיך ענטזאגט, אין פאל ווען די יודישע ראטמענער טאהנען און פאדערען צו ערטיילען א געוויסען סכום פאלטענדלעך פאר די ארימע תלמוד תורה-קינדער, מיר גלויבען אז די פ.פ.ס. וואלט אויך פערשטאנען דעם עלעמענטארען, עטישען הוב פון אזא זאך.

בכלל איז די גאנצע יודישע געזעלשאפט דא נישט אין בעסטען ארדנונג די גרעסטע קשיא אבער פאלט ארויף אויף די רעליגיעזע און ארטאדאקסישע פערשטעהער. דאס איז דאך זייער „אני מאמין", זייער פראגראם און אלעפאלס איינער פון זייערע וויכטיגסטע כארא-

לישע שטיק־פונקטען. צי ווייסען די זעלבע הערען, וואָס שטרעבען אזוי שטארק, אז די אונטערוואקסענדע יונגע דורות זאָלן ניט פערפרעמדט בלייבען דאָס יודישע פאָלק און חאָטש קאָנען דאַווענען מיט א שטיקעל חומש, — צי חייסען זיי תוך דער גרויסער ענגשאפט, וואָס עס הערשט אין ת"ת און פאר וויפיל קינדער עס איז פשוט נישטאָ קיין פלאַץ צוליב'ן ענגען לאָקאל אויף צו לערנען דאָס ביסעל עברי? צי ווייסען זיי וויפיל אָרימע קינדער עס ציטערען פאר קעלט, געהענדיג פשוט נאקעט און באָרוויס? צי ווייסען זיי, אז צווישען די קינדער זענען דאָ א סך, וועס האָבען פשוט ניט דעם טאָג מיט וואָס איבערצולע־בען? וואו זענען די דאָזיגע רעליגעזע יודען? פאר וואָס טהוען זיי גאָרנישט אויף אָט דעם געביעט? פאר וואָס שוויי־גען זיי און נעמען נישט אונטער קיין אקציע מיט דער הייליגער לאָזונג פון בעקליידען און בעשיכען אָרימע יודי־שע קינדער, וואָס זיצען און לערנען אין תלמוד־תורה?

מיט האלטען פין בלויזען פרינציפ, אַז „די תורה איז די בעסטע סחורה" קאָן מען נאָר אָנזאָרימען די נשמה, אָבער נישט דעם גוף, דערצו איז נוי־טיג ממשות'דיגע מאַטעריע אין גע־שטאַלט פון וואַרימע וועש, קליידונג און גאַנצע שיך. די רעליגיעז־אָרטאָדאָק־סישע פרנסים, וואָס זיצען זיך אין זיי־ערע וואַרימע, ליכטיגע היימען ווייסען גוט פון סוד, אז פאר דער בלויזער מצוה, וואָס זיי זענען עוסק בצרכי צבור ווערען זייערע שטובען נאָך נישט איינגאַנצען בעוואַרימט און בעליכטען. נאָר מען מוז טאַקע דערצו נאָך גוט אונטערהייצען די אויבענס אין שטוב און אויף צו גיהן אין גאַס אריין מוז מען גיהן גוט אָנגעטוהן. זאָלען זיי חאָטש פיהלען, אַז די אָרימע תינוקות של בית רבן, ברויכען אויך א וואַרים פאַלטענדעל און א פאָר גאַנצע שיך.

דער אומצופרידענער צושטאַנד האָט געצווינגען פיל עלטערן פון די קינדער צו גרינדען א עלטערן־קאָמיטעט, וועל־כער זאָל אויף דעם אַלעם רעאַגירען און איינפיהרן א בעסערע אָרדנונג. ס'איז דעריבער א גרויסער חוב, אַז אונזערע געזעלשאַפטליכע טהוער אין אַלגעמיין זאָלען זיך אויפרייכטיג און ערנסט צו־הערען צו זייערע גערעכטיגע טענות, וואָס זיי וועלען אַרויסשטעלען.

ב. צווייג.

יעדער ווייסט שוין
אז די
פלאַנצען־פוטער

איז פריש און נאַרהאַפטיג
דעריבער נוצט נור
= סינאי =

„משיח וועט קומען" טאַקע היינטיגס יאָהר תרפ"ט

אזוי גלויבט מען אין ארץ־ישראל

מיט לערך צוויי וואָכען צוריק האָט מען אין אלע שוהלען פון ירושלים פער־טיילט א בלעטעל מיט א קעפעל פון אויבען: „קול מבשר, מבשר ואומר!" און דאָס בלעטעל איז צוכאַפּט געוואָ־רען ווי מצה וואַסער און יודען האָבען געשלונגען יעדעס וואָרט וואָס איז דאָרט געשטאַנען.

פאַרהאַן אַן אַלטער יוד, א ספרדי, עמנואל בן־ניסן הייסט ער, וואָס האָט א געוועלבעל פון מאַנופאַקטור אין דוד גאַס אין דער אַלטער שטאָדט. ער האָט א לאַנגע ווייסע באָרד, מיט א פאָר טיפע אומעטיגע אויגען און איז איבּ־ריגענס מיט גאָרנישט אנדערש פון א סך אנדערע אַלטע ספרדישע יודען. און ער איז עס דער יוד, וועלכער האָט פערשפרייט דאָס בלעטעל וואָס האָט אָנגעמאַכט אזאַ רעש צווישען אַלע יו־דען אין ירושלים און אפשר אין גאַנץ ארץ־ישראל.

און אָט איז בערך דער אינהאַלט פונ'ם דערמאָנטען בלעטעל:

„ס'איז געווען דער אנהויב פון דאָס יאָהר תרפ"ט און איך עמנואל האָב זיך אָנגעהויבען בעטען ביים רבונו של עולם א סוף צו מאַכען צום שרעקליכען לאַנ־גען גלות אין וועלכען מיר ליידען אזוי און איך הויב נישט אָן צווייסען פאַרוואָס און פאר ווען.—

„און שבת־שובה ביי נאַכט, דעם אַכ־טען אין זיבעטען חודש תרפ"ט פאר־טאָג זענען מיר אריין אין הארצען אָט די ווערטער: איהר בני ישראל בעט ביי אייערע עלטערן אברהם, יצחק און יעקב און איהר וועט אויסגעלייזט ווע־רען.

„און אזוי זאָלט איהר בעטען: אבותינו אברהם יצחק און יעקב, איהר ווייסט דאָך, אז אייערע קינדער בני ישראל זענען אין גלות צווישען גוים שוין צוויי טויזענט יאָהר און געפינט זיך אין גרויס נויט און מיר האָבען נישט קיין שום זכות און קיין שום מעשים טובים, אז מיר זאָלען פועלן מיט אונזערע תפלות. בעטען מיר איהר זאָלט פאר אונז בעטען און אין אייער זכות וועלען מיר אויסגעלייזט ווערען!

און אזוי ווי עס ווערען אָנגענומען ביים רבונו של עולם די תפלות פון צדיקים האָב איך געבעטען גאָט און אונזערע אבות די אויבענדערמאָנטע בקשה.

„דעם ניין און צוואַנציגסטען פון זיבעטען חודש שבת צו־נאַכט נאָך האַלבע נאַכט האָב איך געזעהען אין חלום א חשובען מענש אָנגעטהון אין ווייסע קליידער ווי שניי, מיט זיינע גלאַנציגע האָר און ער האָט מיר אזוי געזאָגט: „זאָג די יודען, כ'זעה וואָס די גוים טוהען אייך, איך וועל אייך אויסלייזען". אָבער די בעשטימטע צייט וואָס ער האָט מיר אָנגעגעבען האָב איך פערגעסען.

האָב איך זיך געבעטען ביי גאָט און געפאַסט כדי ער זאָל מגלה זיין די צייט וואָס איך האָב פערגעסען.

און אין דעם זעקסטען פון אַכטען חודש שבת ביינאַכט האָב איך געזעהען אין חלום אַן אַלטען מאַן מיט א פאַפי־ער אין האַנד, ער איז געלאָפען א פרייליכער ווי איינער וואָס קומט אָנ־זאָגען א גוטע בשורה. און ווען ער האָט זיך דערנעהנטערט האָב איך גע־זעהן, אַז אויפ'ן פאַפיער, וואָס ביי איהם אין האַנד, שטעהט געשריבען: „משיח וועט קומען און ער הייסט יחזקאל". אָבער א בעשטימטע צייט איז נישט געווען אנגעשריבען.

„האָב איך אין יענע טעג זייער פיל תפלה געטוהן און געפאַסט כדי צו חיי־סען די צייט.

דעם 19־טען פון 8־טען חודש ד. ה. דעם 2־טען נאָוועמבער ביינאַכט האָב איך געזעהען אין חלום, ווי יודישע פרויען ערגערן זיך צוליב דעם צער, וואָס די יודען האָבען אין ירושלים און וועקען דער מוטער שרה. און איך האָב געזעהען, ווי אַן אַלטע יודענע, א צנועה און א בעשיידענע רעדט שטילערהייט: „וואָס קען איך טוהן?" און די ווייבער זאָגען איהר: „שלאָג זיך אין הארצען 8 מאָל און רוף בשה'ען ער זאָל בע־שיצען די יודען". האָב איך געזעהן ווי זי קלאַפט זיך אין הארצען מיט גרויס אונטערטעניגקייט און זאָגט: „משה, משה, האר פון די יודען" און איך האָב זיך אויפגעכאַפּט.

„האָב איך נישט גערוהט און געפאַסט שני וחמישי ושני און זיך געבעטען מיט טרערן ביי גאָט, ער זאָל מיר מודיע זיין די צייט פון דער אויסלייזונג.—

„דעם זיבען און צוואַנציגסטען פון אכטען חודש, שבת ביינאַכט, האָט זיך מיר געחלומט, אז איך בין אין א שטאָדט וואָס כ'האָב זי נאָך קיינמאָל נישט גע־זעהען און איך זוך א מענשען וואָס זאָל מיר ווייזען דעם וועג צו בעטען ביי

גאט די ריכטיגע צייט פון דער ישועה. און די שטאדט איז זייער א שעהנע און א ריינע. האב איך בעגעגענט א זקן און איהם געבעטען ער זאל מיר ווייזען דעם וועג. האט מיר דער אלטער גע-פיהרט צו א פלאץ וואו עס געפינען זיך א סך טרעפ און מיר געזאגט: אט דא געה ארויף. און ער אליין איז נישט ארויף. בין איך אליין ארויף אלץ העכער און העכער ביז די שטאדט מיט די געביידעס זענען פערשוואונדען געווארען. בלויז אויף די טרעפ זענען געווען גדרים און פון ביידע זייטען האבען געבליהט בלומען און רויזען. איך האב אלץ העכער געשטיגען ביז איך האב דערזעהן דעם הימעל. פון דרום זייט האב איך דערזעהן אזא פייער וואס איז עהנליך אויף א גרויסער לבנה פון טיעף-געלען קאליר. און דאס האט זיך אלץ מעהר דערנעהנטערט. ווען עס האט זיך דערנעהנטערט הא-בען זיך בעוויזען צוויי הענד; איך האב געשוויגען, נאר אין הארצען האב איך געטראכט: „רבונו של עולם, דו ווייסט דאך צוליעב וואס איך בין געקומען און וואס ביי מיר אין הארצען איז, ווייל דו אליין ווייסט דאך די מחשבות פון יעדען מענשען", און גלייך האב איך געהערט רעדען: „זאג די יודען זיי זאלען תשובה טוהן און אין יאהר תרפ"ט וועל איך זיי מגלה זיין די מעשים". כ'האב זיך אויפגעכאפט און די זון איז שוין געהאט אויפגעגאנגען.

דעם זעלבען שבת כ"ז חשון בין איך געווען ביי די רבנים ר' יעקב מאיר און ר' אברהם יצחק הכהן קוק און איך האב זיי דערצעהלט וועגען מיינע חלומות. מיר האבען זיך בערא-טען וואס צו טוהן און ס'איז בעשלא-סען געווארען אפצודרוקען די גאנצע מעשה און עס פערשפרייטען צווישען יודען אין ארץ-ישראל און אין גלות, כדי זיי זאלען וואס פריהער תשובה טוהן.

אונטער דער דאזיגער טשיקאווער געשיכטע איז זייער ברייט אפגעדרוקט א גאנצער בארג מיט מוסר אויסגעמישט מיט א סך פסוקים אויף דעם ספרדישען שטייגער, ווי אויך אזא וועג-ווייזער ווי אזוי און מיט וואס תשובה צו טוהן.

די צעטלען זענען, ווי געזאגט, צוכאפט געווארען און געהען פון האנד צו האנד און ביז היינט איז נאך די דאזיגע משיח-געשיכטע דער טעגלעכער גע-שפרעך אין די ארטאדאקס'שע קרייזען אין ארץ-ישראל.

אין ארץ-ישראל איז נישט קיין נייעס אזעלכע נביאות. גאנץ אפט ווייזען זיך דארט עהנלעכע נביאות-בלעטלעך מיט פערשיעדענע אינהאלטען וועגען „ביאת המשיח".

א. גאלדשטיין

דער סוחרים-פעראייז ברויך ארויסרופען מעהר אינטערעס.

וועגען די לעצטע אלגעמיינע פערזאמלונג אין ראדאמער כוהרים - פעראיין.

דער ראדאמער סוחרים-פעראיין האט אין די לעצטע וואכען אבגעהאלטען אין פעה-לויף פון צוויי וואכען אן'אלגע-מיינע פערזאמלונג. לויט דער צאהל אנוועזענדע האט מען געקאנט ארויס-דרינגען, אז די ראדאמער יודישע סוחרים בעזיצען נאך ווייניג פערשטענד-ניש אין האנדעל'ס-געזעלשאפטליכען הויש פאר דער אזוי באמת וויכטיגער אינסטיטוציע, וואס הייסט סוחרים-פער-איין.

וועלענדיג אבשאצען דעם אינטערעס פון די ראדאמער סוחרים צו זייער פעראיין לויט דעם כמות פון די בעזו-כער אויף דער דערמאנטער פערזאמ-לונג, וואלט מען געקאנט קומען צו גאנץ אונאנגענעהמע אויספיהרונגען. ס'וואלט זיך דאן בעשאפען די מיינונג, אז דער סוחריש-יודישער קלאס אין אונזער שטאדט איז ווייט נאך נישט ארגאניזירט און נאך נישט דערוואקסען פאר זיינע אייגענע עקאנאמישע לע-בענס-אינטערעסען, וועלכע שאפען ביים היינטיגען טאג מיט זיך א גאנצען קאמפלעקס פון די קאמפליצירטסטע פראבלעמען, וועלכע אין פיל פאלען, זענען זיי אזוי ווייט פערשפיצט, אז זיי לעכערען פשוט דורך די עקזיסטענץ-פונדאמענטען פון זייערע עקאנאמישע פאזיציעס.

ס'איז באמת א אונפערשטענדליכע זאך, דאס אין א צייט, ווען דער יו-דישער סוחר ווערט וואס א מאהל אלץ מעהר ארומגעקרייזט מיט א קייט פון די פערשידענסטע גזירות און אומגע-הוירע לאסטען, אין אזא צייט, ווען ער זעהט שוין אליין בחוש, אין דער בולט'סטער פארם, אז אהן געמיינזאמע, ארגאניזאציאנעלע כחות איז שווער עפעס רעאלעס צו דערגרייכען, און ביי יעדער אינטערווענץ, ביי יעדער ווענ-דונג און אינטערפעלאציע ביי די מאס-געבענדע רעגירונג'ס-ספערען מוז אונ-בעדינגט גירעדט ווערען אין נאמען פון א גאנצען כלל, פון קאלעקטיוו, ווע-מענס לעבענס-בעדראהונגען זענען פון איין און דעם זעלבען חאראקטער — אפילו אין אזא ערנסטער און גענוג-בעלעהרענדער צייט, ווייזען די ראדא-מער סוחרים ארויס, אז זיי זענען נאך גענוג הינטערשטעליג צו בעגרייפען, וואס פאר א דאמינירענדע און ענט-שיידענער כח עס שטעלט מיט זיך פאר די ארגאניזאציע, דער פעראיין.

ס'איז נאך טרויריגער דערמיט, וואס אין יעדען קריטישען מאמענט לויפט דער היגער יודישער סוחר אלעם-ער-שטענס אין סוחרים-פעראיי, בעט דארט הילף, אנ'עצה און גיסט דארט אויס זיין ביטער הארץ. און, אז ס'קומט צו פראגען, ווי וואהלען און אנדערע ענינים זעהט מען איהם נישט מעהר. דאס האלט ער פאר ווייניג-וויכטיגע זאכען, צוליב וועלכע עס לוינט נישט צו פטר'ען צייט. דער דאזיגער פשוט'ער סוחר וויל נישט פערשטעהן, אז יעדער פונקט און די קלענסטע ווי די גרעסטע פראגע, וואס ווערט בעהאנדעלט אין אזא אינסטיטוציע ווי א סוחרים-פעראיין האט א ווייטגעהענדע און גרויסע בע-דייטונג; אז יעדער געשעהעניש, מעג זיין א נישט ערשט-קלאסיגע, איז בע-צוועקט און מוז פון אלעמען גוט פער-שטאנען און אויפגעפאסט ווערען.

מעג זיך האנדלען וועגען וואהלען פון איינע פערזאהן, איז עס אויך א וויכטיג געשעהעניש פאר זיינע עקא-נאמישע ענינים. ס'איז דאן זיין אייגע-נער אינטערעס צו קומען אויף יעדען רוף, זיך צו הערען און ארויסצוווייזען וואכזאמקייט בכדי צו אריענטירען זיך. אז די ניי-געוועהלטע מענשען זאלען בעשטעהען פון געווינשטע, לייסטונג'ס-פעהיגע עלעמענטען, וועלכע זאלען קאנען נוצען ברענגען פאר דער גאנצער מיט-גלידערשאפט—בתוכם אויך פאר איהם אליין - פון פעראיין. וואהלען זענען נישט קיין פרעמדע זאך, נאר א ענין, וואס איז נוגע יעדען מיטגליד בעזונ-דער. אין רעזולטאט פון וואהלען איז פיל אבהענגיג די ווייטערדיגע פראדוק-טיווע ארבייט פאר'ן גאנצען סוחרישען כלל.

ס'איז דעריבער א פערדריסליכע זאך, ווען סוחרים איגנארירען א אייגענע אינ-סטיטוציע און בעציהען זיך מיט אפאטיע צו א אלגעמיינער פערזאמלונג און קו-מען נישט בעזוכען מאסענהייז. שוין די העכסטע צייט, אז דאס ראדאמער יודישע סוחרים'טום זאל זיין מעהר ארגאניזירט און דיסציפלינירט און קו-מען אויף יעדען רוף, פערשטעהענדיג, אז ער ווערט גערופען אין אייגענעם אינטערעס.

ווען א אלגעמיינע פערזאמלונג ווערט בעזוכט פון א גרויסע מאסע, ווערען די געוועהלטע אליין ביי זיך פיל גע-שטארקט, זעהענדיג הינטער זיך א אר-גאניזירטע קראפט. גלייכצייטיג פיהלען די אויסדערוועהלטע, אז מ'איז נעמען אויף זיך א מאנדאט, נעמען זיי גלייכ-צייטיג אויף זיך א גרויסע אחריות לגבי דער גרויסער צאהל מיטגלידער. די אויסדערוועהלטע טרעפען זיך פנים אל פנים מיט זייערע וועהלער און דאס שאפט א ענגערען קאנטאקט. אלץ נאהנטערע פערבינדונג צווישען דער פאר-שטעהערשאפט, די שלוחי צבור מיט די, וועלכע שיקען זיי צו פערטיידיגען זייערע אינטערעסען.

א ראדאמער סוחר.

דאס בעסטע שפייזשפעטס
צום
בראטען, פרעגלען און באקען
איז „פאטאקאל"

די בעסטע
פלאנצען-פוטער
„פאטאקאנא"
דאס בעסטע
שפייז-אייל
„פאטאק"

אלץ אונטער דער שטרענגער השגחה
פון דעם בענדינער ראבינאט.

קרן-היסוד-אקציע אין ראדאם.

דער גרויסער העברעאישער דיכטער ליב יפה קומט קיין ראדאם.

פון היגע מאפגעבענדע ציוניסטישע קרייזען ווערט מען געוואויר, אז קירצליך וועט זיך אין ראדאם אנהויבען א גרעסערע אקציע פאר'ן קרן-חיסוד. צו דעם צוועק וועט אונזער שטאדט בעעהרען מיט א בעזוך דער גרויסער העברעאישער דיכטער ה' ליב יפה.

דער ליבלינג פון ארץ-ישראל'דיגען און פוילישען יודענטום, דער גרויסער יוד און מנהיג, דער דיכטער ליב יפה, וועלכער טראגט אין זיין הארצען די הייטאגען פון יודישען פאלק אין משך פון 40 יאהר, אנהויבענדיג פון זיינע פריהסטע קינדער-יאהרען ביז'ן היינטיגען טאג, קומט צו אונז איבערגעבען א גרוס פון דער איצטיגער ארץ-ישראל ווירקליכקייט.

זיין בעזוך איז די גרעסטע אנגענעמע איבערראשונג פאר אונזער שטאדט, ווייל נור אויף א קורצער צייט האט ער פערלאזען זיין שטענדיגען וואוינארט, ירושלים, און ער קען בשום אופן נישט בעפרידיגען די פערלאנגען פון אלע זיינע פערעהרער אין גאנץ פוילען וועגען בעזוכען זייערע שטעדט, און מיר זענען שטאלץ מיט דעם, וואס ראדאם איז איינע פון די געציילטע שטעדט, וועלכע וועט האבען דעם גרויסען כבוד צו זעהן און עהרן דעם עקשנותדיג איבערגעגעבענעם מיט א אונגעוועהנליכען מסירת-נפש פאלקס-טוער, ליב יפה, פאר וועלכען עס עקזיסטירט נישט קיין שום זאך אין לעבען אויסער פאלק און לאנד, לאנד און פאלק.

אנהויבענדיג אין זיינע קינדער-יאהרען טראגט ער פונאנדער ביז'ן היינטיגען טאג דעם הויכען אידעאל אין דער וועלט. — ער קען נישט רוהען, ווען ער זעהט, אז דאס פאלק לייסטעט צו ווייניג פאר'ן ארץ-ישראל אויפבוי. ער פערגעסט אינגאנצען וועגען זיך, וועגען זיין געזונט, וואס איז אפגעשוואכט פון דער אנגעשטרענגטער 40 יעהריגער אונערמידליכער ארבייט; ער פערגעסט דעם הויכען ארט, וואס ער פערנעמט אין דער בעוועגונג אלס דירעקטאר פון קרן-היסוד צענטראלע אין ירושלים און אפילו וועגען זיין פרוי און קינדער — ער איז אינגאנצען פערשלונגען מיט זיין לעבענס-ציעל: „את אחי.אני מבקש" (מיינע ברידער זוך איך) און מיט זיין אייביגען יוגענד-התלהבות וועקט ער דאס פאלק, וואנדערענדיג איבער דער גאנצער וועלט, זוכענדיג אומעטום זיינע ברידער.

און מיט דעם „את אחי אני מבקש" קומט ליב יפה צו אונז און מיר ראדאמער יודען וועלען מקבל פנים זיין דעם חשוב'ן גאסט, פון וועמען מיר בעקומען א גדוס פון דער א"י-ווירקליכקייט.

ז. צ.

וואס הערט זיך אין ראדאם

אימפאזאנטע יובילעאום-פייערונג אין קאאפעראטיוו „סורוויט".

לכבוד דער צוויי-יעהריגער עקזיסטענץ פון ראדאמער רויה-שטאף קאאפעראטיוו „סורוויט", וועלכער איז געגרינדעט געווארען פון די היגע יודישע שניידער-מייסטער, איז פערגאנגענעם שבת-צו-נאכט אין אייגענעם לאקאל (לובלינער 23) איינגעארדענט געווארען א יובילעי-יום-טוב, וועלכער האט געטראגען א פייערליכען האראקטער.

די מיטגלידער פון קאאפעראטיוו האבען געפינען פאר פאסענד צו פערהאנדלען דעם דאזיגען געדענק-טאג אין א יום-טוב, מחמת אין משך פון די צוויי יאהר האבען זיי בעוויזען, גישט קוקענדיג אויף אלע מניעות און שוועריגקייטען, אוועקצושטעלען דעם קאאפעראטיוו אויף א געהעריגער הויך.

די היגע יודישע שניידער-מייסטער זענען צוגעטרעטען אויפבויען דעם דאזיגען בנין מיט אייגענע כחות, זיי האבען צו דעם צוועק דורכגעפיהרט צווישען זיך א זעלבסט-בעשטייערונג, געזאמעלט א זלאט צו א זלאט און דערפון געשאפען א פאנד. וואס אנ'אמת איז דער דאזיגער פאנד בעשטאנען אין תחילת פון נישט קיין גרויסע ציפערן, אבער פאר דאס איז דער בעשיידענער גרונד-קאפיטאל געווארען די טרייבקראפט, וואס האט געליפערט אין דער נייער אונטערנעהמונג א גרויסען שטראם ענערגיע, וועלכע האט די פעראיינס-מיטגלידער אקטיוויזירט, בעוועגענדיג זיי צו איבערגעגעבענער ארבייט.

די התחלה, די ענטשטעהונג פון קאאפעראטיוו „סורוויט", הגם זי איז פון א טייל בעטראכט געווארען אלס עקספערימענט, איז—מיט צוויי יאהר צוריק—אויך געפייערט געווארען אין א יום-טוב'דיגע שטימונג. די גרינדער, וועלכע זענען געוועזען די פיאנערען אויפ'ן געביעט צו בעשאפען אויפ'ן ראדאמער באדען א שפאגעל נייער קאאפעראציע וואס טראגט מעהר א פראדוציר-האראקטער ווי א פינאנסיעלער — זענען געוועזען דורכגעדרונגען פון א שטארקען ווילען און, גלויבענדיג אין נצחון פון זייער ארבייט האבען זיי זיך געווידמעט מיט לייב און זעלע און געגאנגען מיט זיכערע טריט אויפ'ן נייעם נאך נישט אויסגעטרעטענעם וועג, דורכזעצענדיג א מעהר אויסגעברייטערטען און נייעם קאאפעראטיווען סיסטעם.

ווי אין אלע שטעדט עקזיסטירען אויך אין ראדאם יודישע קאאפעראטי-

געוואלט כאפען „פאוואדזעניע" און אהיים געגאנגען א אפגעשמיסענער...

(כמעט א פעליעטאן).

האלא, איהר אלע „פאוואדזעניע"—זוכער, יעגער נאך קורצע קליידלעך און עולם-הזה'ניקעס! היט זיך, אז איהר זאלט נישט האבען אזא שווארצען סוף, ווי ס'האט געהאט א היגער אנגעשטעלטער אין א אינסטיטוציע, א מאן פון א אייגען ווייב און א טאטע פון א אייגען קינד, דעם לעצטען מאנטאג נאך חצות.

דעם דאזיגען חתן דנן האט זיך מיט איינמאל פערגלוסט צו כאפען „פאוואדזעניע". האט ער דעריבער געווארפען א אויג אויף א שפחה כנענית, צו וועלכער ער האט אנגעהויבען פרובען זיך ארייננצוכאפען נאך חצות, ווען קיין שום ילוד-אשה זאל ניט קענען קומען אויף זיינע שפורען.

דאס האט זיך איהם אבער קיינמאל ניט איינגעגעבען, מחמת שטענדיג איז אין דעם דאזיגען הויז געווען א גרויסע באוועגונג.

וועלענדיג, ווי ס'זעהט אויס, פטור ווערען פון דאזיגען אנטיפאטישען „חכם", האט די דאזיגע שפחה איהם אריינגעלאזט מאנטאג ביי נאכט אין קיך, אויסשמירענדיג זיך פריהער די הענט מיט פוטער און סאזע...

אונזער באלאבעסל האט זיך שטארק פערוואונדערט, וואס מיט א מאל עפעס איז זיין „אידעאל" געווארען צו איהם אזוי גוט, אזוי צוגעבונדען, גלעט איהם כסדר זיין פנים און האלדז... ניט אנדערש, האט ער זיך געטראכט, אז איך געפעל איהר, אז אט האט זי זיך פערליבט אין מיר...

אנ'אנגעגלעטער, האט זיך אונזער העלד גלאזט א היים גיין א צופרידענער, ווערענדיג ארויסבעגלייט דורך זיין אידעאל ביז'ן טויער און ווערענדיג כסדר פון איהר געגלעט...

מענטשען, וואס האבען איהם געטראפען און דער טונקעלקייט פון דער נאכט, האבען געמיינט, אז דאס גייט ווער אין א קרימענקערער - קאסטיום אויפ'ן מאסקען-באל אין „ראזמאיטאשטשי" ערשט ביי דער שיין פון א עלעקטרישען לאמפ, האט די גאס פלוצלינג אפגעהילכט מיט א שטארקען געלעכטער פון די שבעטע פארבייגייער, וואס האבען פאר זיך דערזעהן א בעקאנטען פנים, איינגעשמירט פון אויבען ביז אראפ.

ס'פארשטייט זיך, אז נאך שווארצער ווי זיין פנים איז דעם דאזיגען „פאוואדזעניע - זוכער" געווארען אויפ'ן הארצען...

און היות ווי אין אזא מצב האט ער ניט געקענט א היים גיין, האט ער גערן פון זיך אראפגעווארפען דעם איבער-מלבוש און אנגעהויבען וואשען זיין פנים ביי דעם פלימפ אין מארק...

נאר אזוי ווי סאזע מיט פוטער לאזען זיך ניט אזוי שנעל אפוואשען איז ער, נעבעך, דער „אנגעפודערטער", געשטאנען ביי דער פלימפ א האלבע נאכט... עטליכע צענדליג עמער וואסער האט ער אויף זיך אויסגעגאסען, ביז זיין „סאזע-שווארצער" פנים איז צוריק ווייס געווארען...

פארזיכטיג, אלזא. איהר אלע לעבעיונגען, יעגער נאך קורצע קליידלעך און עולם-הזה'ניקעס! היט אייך אז איהר זאלט ניט האבען אזא „שווארצען" סוף ווי ס'האט געהאט אונזער מאנטאג-צונאכטיגער העלד צום נייעם יאר

פארזיכטיג!

עם.

ווע בענק שוין א רייהע יאהרען. דער סיסטעם פון קאאפעראציע פון באנק און פינאנס-וועזען איז דעריבער שוין נישט קיין נייעס. „סורוויט" דאגעגען ברענגט שוין א נייע ווארט אין דער קאאפעראטיווער בעוועגונג. דאס רופט זיך שוין רויה-שטאף-קאאפעראציע און האט מעהר א שייכות מיט פראדוקציע און ארבייט.

דער ערשטער ביישפיעל אויפ'ן ראדאמער האריזאנט איינצופיהרען די רויה-שטאף-קאאפעראציע איז געווען דער היגער שניידער-מייסטער-פעראיין און טאקע צוליב דעם, וואס די עקזיסטענץ פון היגען „סורוויט" האט צו פערצייכענען בעדייטענדע דערגרייכונגען איז געפייערט געווארען אין צוויי-יאהר-טאג דער יובילעאום-יום-טוב.

דעם געוועזענעם שבת-צו-נאכט'ס זענען די מיטגלידער פון „סורוויט" מיט זייערע פאמיליעס זיך צונויפגעקומען ווי אויף אנ'אייגענער שמחה און אויסגעדרוקט זייער פולער פרייד צוליב דעם יום-טוב.

דער הערליכער לאקאל איז געווען שעהן דעקארירט און ביי געדעקטע רייך-סערווירטע טישען זענען געהאלטען געווארען מאסטען און בעגריסונגען.

געעפענט די פייערונג האט דער פרעזעס פון „סורוויט" ה' משה רובינשטיין, וועלכער האט זיך אבגעשטעלט איבער דער בעדייטונג פון „סורוויט". דערנאך רעדט דער סעקרעטאר פון סורוויט ה' פ. שפילפאגעל. אין זיין בעגריסונגס-רעדע אקצענטירט ה' שפילפאגעל, אז די ענטוויקלונג פון סורוויט" איז צו פערדאנקען דעם פרעזעס משה רובינשטיין, וועלכער האט אוועקגעגעבען פיל מיה און כח דעם קאאפעראטיוו אויפצובויען. ה' שפילפאגעל טיילט מיט דעם פערזאמעלטען עולם, אז אלס אויסדריק פון דאנקבארקייט פאר דער אונערמידליכע געזעלשאפטליכער ארבייט פון ה' משה רובינשטיין שענקט איהם דער „סורוויט" א גאלדענעם זשעטאן.

די צוויי עלטסטע שניידער-מייסטער, די ה"ה ה. ב. קופפערוואס און שפילפאגעל דעקארירען דאן דעם פרעזעס ה' משה רובינשטיין מיט דער גאלדענער מתנה, וואס ווערט אויפגענומען פון גאנצען עולם מיט אפלאס.

אין נאמען פון האנדווערקער-קלוב בעגריסען די ה"ה סטראוטשינסקי און פישמאן. אין נאמען פון דער האנדווערקער-באנק בעגריסט דירעקטאר ה' קאסאי. עס רעדען דאן די ה"ה: צמח בוימאן, רעד. מ. הערץ, משה ראזענבוים, מ. קארמאן און ה. ד. קופפערוואס.

נאך די רעדעס און בעגריסונגען נעמט נאך אמאהל א ווארט דער פרעזעס ה' רובינשטיין. ער לייגט פאר, אז אויף דער פייערונג זאל געגרינדעט ווערען א נויט-קאסע. דערביי ערקלערט ער אויספיהרליך די אויפגאבען פון דער נייער אונטערשטיצונג'ס-קאסע און איהר בעדייטונג פאר דעם שניידער-פעראיין אין פאל ווען א מיטגליד ווערט ארבייטסלאז, אדער אונפעהיג צו דער ארבייט און סקומט איס אויס איבערצולעבען א קריטישע צייט. דער פארשלאג פון ה' רובינשטיין ווערט פון גאנצען עולם אויפגענומען מיט דער פולסטער אנערקענונג און אויפ'ן ארט פיהרט דורך פרעז. רובינשטיין אליין א זאמלונג פון די ערשטע פרייוויליגע נתינות צווישען אלע פערזאמעלטע. ס'ווערט געזאמעלט ביז 70 זל., וועלכע זענען דער ערשטער קאפיטאל און דערנאך ווערט בעשלאסען, אז מיט דער נויט-קאסע זאלען זיך בעשעפטיגען די פרויען און דורך זיי זאל דורכגעפיהרט און איינקאסירט ווערען די וועכענטליכע, אדער מאנאטליכע זעלבסט-בעשטייערונגען פון די מיטגלידער פאר אט דעם צוועק.

בעת דער גאנצער צייט פון דער פייערונג האט געהערשט א התלהבות'דיגע שטימונג. די ה"ה שפילפאגעל, זיידמאן און גיסער, וועלכע האבען זיך פערנומען מיט דער טעכנישער איינארדנונג פון יובילעאום האבען געזארגט, אז אלץ זאל זיין אין בעסטען ארדנונג און צוגעגרייט פון מאכלים און משקאות ביי וואס עולם האט זיך געמיטליך אונטערגעהאלטען און פערברענגט אין א אינטים-הברישע סביבה ביז שפעט אין דער נאכט.

ZEGAREK

ZENITH

TO SZCZYT PRECYZJI

בריף אין רעדאקציע

ערקלערונג פון „עזרה" ת'עגען דער קויהלען-אקציע.

ג. ה' רעדאקטאר!

מיר בעטען העפליך צו דריקען פאלגענדע ערקלערונג:

אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארטיקעל אין אייער ו. צייטונג נומ. 50 מכח די קויהלען-אקציע ווילען מיר ערקלערען אט וואס:

קודם כל ווילען מיר בעמערקען, אז ס'איז נישט אינגאנצען ריכטיג, אז אין ראדאם ווערט שטענדיג פערטיילט קויהלען אויף פסח. אין פאריגען יאהר אין סוף סטיצען איז שוין די קויהלען-פערטיילונג געווען באלד בעענדיגט. ווייל-יאהר האבען מיר זיך גאנץ פריה צוגעגרייט די קויהלען צו פערטיילען לויט'ן בעשלוס פון אונזער פערוואלטונג, אז אויב נאר ס'וועלען זיך בעווייזען פרעסט — זאל מען די דאזיגע אקציע רעאליזירען. אלץ איז באמת געווען צוגעגרייט, זעלבסטפערשטענדליך די טעכנישע זייט, דהיינו, — די רעגיסטראציע א. ז. וו. אויב ס'האט זיך פערשפעטיגט, איז דאס די שולד פון דער היגער יודישער עפענטליכקייט. מיר האבען זיך אייניגע מאהל געווענדעט צו אייניגע צעהנדליג בעלי בתים, זיי זאלען אונז בייהילפיג זיין ביי זאמלען געלד אויף דעם צוועק און מיט'ן אויסנאהם פון געצעהלטע, האבען זיי נישט געפונען פאר א חוב אפילו זיך צו פערענטפערן פאר וואס זיי זענען בכלל נישט געקומען אויף אונזער רוף.

אויך איז אין יעדער שטאדט איינגעפיהרט, אז די קהלה-פערוואלטונג פערטיילט קויהלען, ווען נישט זי אליין — דאן ערטיילט זי א געוויסע סומע דער געזעלשאפט, וועלכע טהוט דאס פאר איהר; אין אונזער שטאדט איז גאנץ אנדערש. נאך ספעציעלע אינטערווענצען מינדליך און שריפטליך ביי דער קהלה פערוואלטונג אלס אפיציעלע קערפערשאפט, ווי אויך צו די פרנסים פריוואט, איז עס אלץ געבליבען אהן ערפאלג.

מ'ווערט בשום ענטמוטיגט און עס פרעגט זיך, צי איז טאקע כדאי אוועקצוגעבען די בעסטע שעה'ען פון טאג, אבצורייסען פון אייגענע געשעפטען און טהון דאס פאר די, וועלכע ברויכען זיך פאקטיש דערמיט פערנעמען? בעזונדער די היגע יודישע בעפעלקערונג — זי ווייזט נישט ארויס דעם מינדעסטען גוטען ווילען ביים געבען געלד אויף א וויכטיגען צוועק. ס'איז באמת נאך נסים, אז מ'קאן געבען אפילו אויף פסח.

אין בעסטען פאל מוז מען אייניגע מאהל זיך ווענדען צו די נדבנים, ביז מ'בעקומט שוין די נדבה אויף דעם צוועק.

פרעזעס פון דער געזעלשאפט „עזרה"

איתמר אדלער

מאסקען - באל לטובת בית - יתומים.

פון יאהר צו יאהר ארדענט איין די פערוואלטונג פון ראדאמער יתומים-הויז א מאסקען-באל כדי צו פערגרעסערען איהרע הכנסות, און שטענדיג בעקומט זי די געהעריגע אונטערשטיצונג פון דער ראדאמער יודישער געזעלשאפט. אויך אין דעם יאהר ארדענט-איין די פערוואלטונג א גראנדיעזען מאסקען-באל דעם 19/1 1929 אין די זאלען פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי".

די ריינע הכנסה איז בעשטימט לטובת דעם בית-יתומים, וואס לעבט לעצטענס אדורך א שווערען פינאנסיעלען קריזיס. דער „דזשאוינט" וואס האט לעצטענס פערקלענערט זיין אונטערשטיצונג'ס-אקציע אין פוילען האט זעהר שווער געטראפען אויך דער בית-יתומים וואס האט א דאנק דער שטיצע געדעקט א גרויסען טייל פון דעם בודזשעט און היינט קומט אויס די פערוואלטונג צו ארבייטען ביי זעהר שווערע באדינגונגען ביים שאפען מיטלען כדי אויסצוהאלטען די יתומים.

איינס פון די הכנסה קוועלען זענען די פערשידענע אימפרעזען, וואס ווערען איינגעארדענט דורך דער פערוואלטונג פון ראדאמער יתומים-הויז.

מיר גלויבען דעריבער, אז אויך דער מאסקען-באל וואס קומט פאר דעם 19 יאנואר 1929 וועט אונטערשטיצט ווערען פון דער ראדאמער יודישער בעפעלקערונג—בפרט, אז די פערוואלטונג האט נישט געקארגט קיין מיה און ארבייט און זיך בעמיהט צו אנגאזשירען א ערשט קלאפיקען ארקעסטער, איינארדנען א ביליגען בופעט, ווי אויך פערשאפען די בעזונדער פערשידענע אטראקציעס און סיורפריזען.

מיר האפען, אז די ראדאמער יודישע בעפעלקערונג וועט אונז בייהילפיג זיין און די אימפרעזע וועט געקרוינט ווערען מיט ערפאלג.

די פערוואלטונג

די הינטער־קוליסען־פאליטיק ארום די פאלקס־שולע.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין אונזער צייטונג פון פאריגע וואך, האט פרנס ה' לעשטש מיט זיין שוואגער ה' פנחס טייכמאן געגעבען 8000 זל. דער גמינע אלס אבצאהל פאר דער קרקע פון זייער מוטער און שוויגער. מיט'ן בפירוש'ען תנאי, אז דאס געלד זאל געהן אויף א פאלקס־שולע.

דאס געלד אין פארם פון וועקסלען איז איינגעלעגט געווארען ביים ה' דוד קאפפער. און אזוי ארום איז דער פערשארפטער סכסוך צווישען זיי מיט ה' קעניגסבערג ליקווידירט געווארען.

לויט אבער די ידיעות, וואס מיר האבען בעקומען ווענען די ה"ה קעניגסבערג און מוליער נישט געבליבען צופרידען און זיי פערלאנגען דורכאויס די 8000 זל. זיי אנצופערטרויען, ס'הייסט אז דאס געלד זאל איבערגעהען אין רשות פון דער גמינע, וועלכע זאל האבען דאס רעכט צו פערווענדען דאס געלד לויט איהר איינזעהן. צו דעם צוועק האט מען אנגעהייבען פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט ה' לעשטש ער זאל ענדערען זיין בעשלוס און מסכים זיין איבערצוגעבען דאס געלד אין גמינע און צו איהר דיספאזיציע אזוי, אז צו וואס זי וועט וועלען די סומע בענוצען זאל זי זיין זעלבסשטענדיג.

אין תחילת איז די שתדלנות שווער אנגעקומען צו פועל'ען ביי ה' לעשטש ער זאל צוריקציהען זיין החלטה. און ה' מוליער האט צוליב דעם צוגעשיקט צו דער גמינע א רעזיגנאציע־בריעף, אז ער ענטזאגט זיך פון זיין מאנדאט אלס דאזאר, אויב ה' לעשטש וועט נישט אבטרעטען פון זיין פריהערדיגען בעדינג.

בשעת מיר שרייבען די דאזיגע שורות איז אונז נישט בעוויסט דער רעזולטאט פון די הינטער־קוליסען־אונטערהאנדלונגען. לויט ווי מיר הערען, בעמיהען זיך א טייל פון די „וועלטליך־דעמאקראטישע" דאזארעס און זיי ווילען אויסאיבען זייער איינפלוס אויף ה' לעשטש, ער זאל מסכים זיין אבצורופען די 8000 זל. אויף די פאלקס־שולע און עס איבערגעבען אין דער גמינע.

מען שמועסט אפילו, אז די דאזיגע „פריינד" פון א יודישע פאלקס־שולע זאלען שוין האבען דערגרייכט זייער ציעל, אויפווידקענדיג ביים ה' לעשטש צו אנולירען זיין בעשלוס.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאקאטארען.

דעם 20־ען ה. ח. וועט אין לאקאל פון האנדווערקער־קלוב (וואל 59) פארקומען א אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאקאטארען.

דער טאג־ארדנונג פון דער פערזאמלונג וועט זיין געווידמעט צו רעארגאניזירען און ווידער אויף־דאס־ניי בעשאפען דעם לאקאטארען־פעראיין וועמענס עגזיסטענץ עס איז לויט די איניציאטארען ווייטער אקטועל און אין פיל פאלען א נויטווענדיגע זאך.

באהן - מיניסטער ה' קיהן אין ראדאם.

היינטיגען מאנטאג איז מיט א ספעציעלען צוג געקומען קיין ראדאם דער באהן־מיניסטער ה' קיהן.

דער מיניסטער איז אויפגענומען געווארען אויפ'ן פעראן פון פיל פארשטעהער פון דער ראדאמער באהן־דירעקציע מיט'ן פרעזעס ה' אנדזשעיעווסקי אין דער שפיץ.

בשעת דאס אנקומען פון צוג האט דער ארקעסטער פון דער היגער באהן־דירעקציע מקבל פנים געווען און בעגריסט דעם ה' מיניסטער מיט א מארש.

פון דער באהן איז דער מיניסטער אבגעפאהרען אין דער באהן־דירעקציע, וואו ער האט אויפגענומען אלע שעפען פון די דירעקציע־אבטיילונגען.

דער מיניסטער איז אין אייגענעם טאג 5 אזייגער צוריק אבגעפאהרען קיין ווארשא.

פ ו ן ס ו ח ר י ם - פ ע ר א י י ן

פארוואהל-פערזאמלונג וועגען די וואהלען צו דער האנדעלס און אינדוסטריע קאמער.

אין צוזאמענהאנג מיט די וואהלען צו דער האנדעלס און אינדוסטריע קאמער, וואס וועלען פארקומען מיטוואך 16 ל. ח. אין לאקאל פון סוחרים פעראיין (לובעלסקא 18) אום 11 אז. פריה, מאכט דער סוחרים פעראיין בעקאנט, אז זונטאג דעם 13 ל. ח. וועט אין אייגענעם לאקאל, אום 6 אז. אווענד פארקומען אנ'אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג, געווידמעט די וואהלען צו דער קאמער.

אלע מיטגלידער ווערען אויפמערקזאם געמאכט אויף דער וויכטיגקייט פון דערמאנטען ענין און ווערען דעריבער געבעטען צו קומען צו דער פערזאמלונג מאסענווייז און פינקטליך.

Kino Teatr „CORSO" w Radomiu.

Od PONIEDZIAŁKU 14-go stycznia r. b.

גאנץ ראדאם ערווארט מיט דעם גרעסטען אונגעדולד

די גרויסע פרעמיערע

wg. natchnionego arcydzieła

Stefana Żeromskiego

P. T.

PRZEDWIOśNIE

Scenarjusz i opracowanie literackie: ANDRZEJ STRUG i ANATOL STERN

Realizacja: H. SZARO.

Zdjęcia: J. MARS. Dekoracje: H. ROUC. Asystent reżysera: M. WASZYŃSKI.

W rolach głównych najznakomitsze siły ekranu i sceny:

Cezary Baryka . . .	ZBYSZKO SAWAN
Ojciec Cezarego . .	Stefan Jaracz
Matka Cezarego . .	Tekla Trapszo
Laura Kościeniecka .	Marja Gorczyńska
Karolina	Marja Modzelewska
Wanda	Jaga Boryta
Barwicki	Bogusław Samborski
Hipolit Wielosławski	Bolesław Mierzejewski
Pani Wielosławska	Marcello-Palińska
Ksiądz Anastazy .	Janusz Dziewoński
Aniela (Ciotki Hipolita	Irena Rubek
Wiktorja (Ciotki Hipolita	Marja Mogilnicka
Jędrek	Władysław Walter
Maciejunio	B. Sapalski
Skalnicki	Oktaw Kaczanowski

W rolach epizodycznych:

PANIE: Andukowicz, Chaveau, Kamińska, Nonnê, Oleńska, Parnellowa, Rotter - Jarnińska, Zosia Szuberle i Ninka Wilińska.

PANOWIE: Belina, Deren, Gucki, Hutten-Czapski, Janicki, Kowalksi, Lindner, Orden-Owron, Rzętkowski, Szubert, Zajączkowski, Zwirski, Tadzio Fijewski i Tadzio Sułkowski.

שריפה אין דער קיטען-פאבריק פון ה' טענענבוים.

אין דער קיטען=פאבריק פון ה' אלי= ענענבוים (מילא 2) איז פאריגען שבת=צו-נאכט אזייגער 11 אויסגעבראכען א שריפה, בשעת וועלכער ס'זענען גענצליך פערניכטעט געווארען די הילצערנע געביידעס פון דער פאבריק. דער שאדען פון דער שריפה ווערט געשאצט בערך 400 טויזענד זל.

די סבה פון דער שריפה איז געווען א קורץ=שלוס פון די עלעקטרישע דראהט אין דער מאשין=אבטיילונג. הזו עס האבען זיך געפינען לייכט-ברע= נענדיגע זאכען

דריי אבטיילונגען פייערלעשער האבען דאס פייער איינגעלאשען.

Kino Teatr „ODEON” w Radomiu

Anons! **Anons!**

Od 14-go Stycznia r. b.

Wielka Tragiczka ekranu Bożyszcze całego świata

LILJANA GISH

w przepotężnym najnowszym pełnym uczucia obrazu p. t.

WICHER

פון דער ציונ. ארגאניזאציע

פרייטאג דעם 11 יאנואר 7 אזייגער אוועגד וועט אין דער ציונ. ארגאני- זאציע פראפ. פ. מושקאטבליט האלטען דעם ערשטען רעפעראט פון א נייעם ציקל רעפעראטען איבער די תקופה פון די יודען אין שפאניען. פינקט- ליך צו קומען. ראזענבערג א ד.ט. „פראנקיזם" (פון ציקל „מעסיאניזם ביי די יודען אין גלות"). — איינגאנג פריי פאר אלע!

די פערוואלטונג.

פון דער ציוניסטישע שול-יוגענד

קאמוניקאט.

די טעג האט אין ראדאם געווילט א דעלעגאציע פון פערבאנד פון שילער ציוניסטען-רעוויזיאניסטען „מסדה" אין ווארשא בכדי צו ארגאניזירען אין ראדאם א אפטיילונג פון „מסדה".

* * *

שבת דעם 12|1 $4^1/_2$ נ. מ קומט פאר אין לאקאל פון דער ציונ. ארג. (לובל. 22) א רעפעראט פון חבר א.

הכנסת כלה.

היינטיגען זונטאג ווערט אין היגען גרויסען בית-המדרש גערופען א אלגע- מיינע פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'ווע- לען ארויסטרעטען מיט רעדעס היגע רביים, רבנים און סתם רעדנערס וועגען שאפען אין ראדאם א געזעלשאפט א. נ. „הכנסת כלה".

פון רעדאקציע

צוליב מאנגעל אין פלאץ איז נישט אריין אין היינטיגען נומער דער ענט- פער פון ה' י. קירשענבוים אויף דער ערקלערונג פון ה' ד. סמודניע. דער ענטפער קומט אין נאנטסטען נומער.

Kino „NOWE CZARY“ Teatr

W następnym programie kina „NOWE CZARY“ spontaniczny wybuch namiętności, splot potężnych akordów wielkiej miłości.

Baczność! **Baczność!**

Vilma Banky i Ronald Colman

Czarująca Para Kochanków

walczy nienawidzi, kocha i zwycięża w przepięknym dramacie rozkosznej sielanki fascynującej miłości i żądzy w filmie p. t.

KOCHANKOWIE

(Skórzana Maska)

מזל = טוב [illegible]ען מיר אונזער בעסטען פריינד

א. קארמאז און זיין פרוי

צוליעב די פערלאבונג פון זייער טאכטער חנה מיט ה' ט. זילבערבערג

די עלטערן פיל נחת און דעם פערלאבטען פארל א גל קליכע צוקונפט.

שמואל ראזענבערג מיט פאמיליע.

OGŁOSZENIE

W dniu I stycznia b. r. otwarta została w Radomiu przy ul. Lubelskiej 39 w dawnym lokalu Składu fabrycznego Johan Cohn i Sp.

„Centrala Mebli Giętych Biurowych Salonowych i Dziecinnych“

która stale posiada na składzie duży wybòr mebli z pierwszorzędnych fabryk krajowych oraz urządzenia biurowe z Fabianickiej Fabryki Mebli Biurowych

Ceny konkurencyjne **Warunki dogodne**

z poważaniem

Centrala mebli giętych i biurowych

S-ka z odp. ogr.

w Radomiu ul. Lubelska 39

Rutynowany buchalter korespondent polsko-niemiecki z długoletnią praktyką

poszukuja stałej posady lub na godziny.

Łaskawe zgłoszenia sub. A do administracji pisma.

וויכטיג

פאר סוחרים און פאבריקאנטען פון ראדאם און אומגעגענד

עס איז געעפענט געווארען א קאנצעסיאנירטער ווארשטאט

אונטערן נאמען „בוראל" אויף דלוגא 5

וואס נעמט אפ צו פערדעכען וואגען און סטעמפלען

שנעל אויסגעצייכנט [illegible] מעסיגע פרייזען.

Uczenica wyższego kursu

SZKOŁY MUZYCZNEJ w Radomiu

udziela lekcji FORTEPIANU

po cenach nader przystępnych.

WIADOMOŚĆ:

Welmanówna Radom, pl. Jagielloński 2 (parter)

מעומק לבי הנני משתתף בצער ויגון של חברי משה לוקסענבורג במות עליו אחיו, האיש נכבד ופרנס בעיר רדום

דוד לוקסענבורג נ"ע

וגם להסתדרות „המזרחי" אביעה את דאבון דגשי לבבי בפרידת חברם נ. ע.

מרדכי לייב פישמאן.

יחד את כל המשפחה הנני מבכה את מותו של אחד מחברי לדיעה הכי נאמנים המזרחי הנלהב, העסקן הלאומי החרוץ

מר נחום דוד לוקסנבורג נ"ע

ינחם ה' את משפחתו המתאבלת.

ברוך ניימאן (פ"ז).

ווער ס'ביויך א מענש

צוהיטען א סקלאד פון סחורה, אדער אין א פאבריק אריין, ארער אלס וואזשני אין א באנק נישט פאר קיין גרויסע געלדער — קאן זיך ווענדען אין רעדאקציע פאר „ב".

עס ווערט געזוכט א צימער

אין צענטער שטאדט פאר א חודש'ליכען אבצאהל. אפערטען קאן מען איבגעבען אין רעדאקציע פאר מ. ר.

קעלצער אבטיילונג.

דער סטיפענדיום-ראט ביים מאגיסטראט אין קעלץ

מאכט בעקאנט, אז ס'יאהר וועט פערטיילט ווערען 5 סטיפענדיום'ס פאר צוהערער פון העכערע שולען און 4 סטיפענדיום'ס פאר צוהערער פון פאך-שולען.

לויט'ן סטאטוט האבען דאס רעכט צו בעקומען די דערמאנטע סטיפענדיום'ס אין די ערשטע רייהע, די קינדער פון אונפערמעגליכע בירגער, וואס זענען שטענדיגע איינוואהנער פון קעלץ, וועלכע האבען פערדינסטען דורך זייער ארבייט פאר'ן נוצען פון דער שטאדט, פערדינסטען אויפ'ן געביעט פון דער זעלבסטפערוואלטונג און קולטור, אדער בכלל געזעלשאפטליכער ארבייט.

אויב עס וועלען זיך נים געפונען קיין קאנדידאטען מיט די דערמאנטע רעכט, וועלען קענען געניסען פון די סטיפענדיום'ס אויף די דערמאנטע בעדינגונגען, קינדער פון נישט-שטענדיגע איינוואהנער פון קעלץ.

אויסער די דערמאנטע בעדינגונגען, די וואס שטרעבען צו בעקומען א סטיפענדיום דארפען האבען געענדיגט א מיטעל-שולע, אדער א פאלק'ס-שולע, עווענטועל ארויסווייזען גרעסערע פעהיגקייטען צו ארבייט אויף וועלכען עס איז געביעט, אויסצייכענען מיט א אונבעפלעקטען כאראקטער און גוטער בענעהמונג.

די וואס ווילען געניסען פון סטיפענדיום דארפען א חוץ א ביטע ביילעגען: 1) א צייגניש פון ענדיגען א מיטעל-שולע (פאר די וואס ווילען בעזוכען א העכערע שולע) אדער אז דער בעטרעפענדער האט געענדיגט א אלגעמיינע פאלקס-שולע (פאר די וואס ווילען בעזוכען א האנדווערקער שולע) 2) וועגען דער מאטעריעלע לאגע פונ'ם שילער 3) א צייגניש פון דער העכערער שול מאכט אדער א מיטעלע האנדווערקער-שולע.

א סטיפענדיום בטרעפט 500 זלאטעס יעדע.

ביטעס וועגען סטיפענדיום'ס דארפען בייגעשטעלט ווערען אין מאגיסטראט פון שטאדט קעלץ ביז דעם 15-טען היינטיגען חודש.

בעזוך פון דעפ. גרינבוים אין יענדזיעוו.

בעת'ן בעזוך פון דעפ. גרינבוים אין קעלץ האט זיך צו איהם געווענדעט א דעלעגאציע פון דער יענדזיעווער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וועלכע האט איינגעלאדען דעם חשוב'ען גאסט אויף א רעפעראט קיין יענדזיעוו.

דינסטאג 9 אזייגער אווענד איז דעפוטאט גרינבוים אין דער בעגלייטונג פון דער דעלעגאציע אנגעקומען קיין יענדזיעוו. ביים אנקומען אין שטאדט האבען דעם גאסט אבגעווארט א גרויסער עולם פון דער יודישער ארטיגער בעפעלקערונג, ווי אויך פון דער נאהענטער פראווינץ.

פינקטליך 10 אזייגער אווענד איז דעפוטאט גרינבוים אין דער בעגלייטונג פון ציוניסטישען קאמיטעט אנגעקומען אין לאקאל פון ציוניסטישען „בית-עם", וואו ער האט נאך די בעגריסונגען פון פערשידענע ארגאניזאציעס געהאלטען א רעפעראט א. ד. ט. „די איצטיגע לאגע אין ציוניזם".

נאכ'ן רעפעראט איז אין דער וואהנונג פון ה' פנחס שיערנפעלד פארגעקומען א שעהנער באנקעט לכבוד דעם גאסט, און 1 אזייגער ביינאכט איז דעפ. גרינבוים אבגעפאהרען קיין ווארשא.

דער צעהן-יעהריגער יובילעאום פון די יודישע גימנאזיע אין קעלץ.

אונזערע נאטיצען וועגען די גרויסע פארבערייטונגען צום צעהן-יעהריגען יובילעאום פון די היגע יודישע גימנאזיע האבען ארויסגערופען אין די שטאדט א גרויס בעגייסטערונג. פון מויל צו מויל ווערען איבערגעגעבען די איינצעלהייטען וועגען די פארשטעהענדע פייערונגען און ס'שאפט זיך א שטימונג פון א גרויסען ערב יום-טוב, אין וועלכען ס'בעטייליגען זיך אלע שיכטען פון די יודישע בעפעלקערונג.

מיט א בעזונדערע שפאנונג ערווארטען די היגע קולטורעלע קרייזען דעם קלאו (clou) פון די פייערונגען, נעמליך דעם גרויסען ליטעראריש-ארטיסטישען אווענד וואס וועט פארקומען שבת-צו-נאכטס, דעם 26 ד. ה. אין זאהל פון פוילישען טעאטער, אויסגעפיהרט דורך די שילער פון די גימנאזיע, אונטער די רעזשיסעריע פון די פראפעסארען ה"ה: גרויבארד, ד"ר פייסט, אלעקסאנדער ראזענבערג און הערמאנשטאדט. דער רייכער פראגראם פון דעם אווענד וועט וואהרשיינליך פערעפענטליכט ווערען אין נאהנסטען נומער פון אונזער צייטונג. ווי ס'פערזיכערען אונז קאמפעטענטע מענשען, וואס האבען בייגעוואוינט די לעצטע ריסייטאלען, וועט דער אווענט אהן צווייפעל בעצויבערען דאס קעלצער פובליקום דורך זיין ארטיזם און הויכע עסטעטיק.

אין צוזאמענהאנג מיט די פייערליי איבערראשונגען וואס זענען צוגעגרייט געווארען צוליב די פייערונגען. גיט מען אונז נאך איבער, אז לכבוד דעם יובילעאום וועט דער נומער פון שול-ארגאן „עולמנו" ערשיינען אין א פערגרעסערטען פערנעהם און וועט ענטהאלטען א זעהר גרויסע צאהל אינטערעסאנטע היסטאריש-ליטערארישע ארטיקלען אין דריי שפראכען: העברעאיש, יודיש און פויליש. מען בעט אונז אויך צו בעמערקען, אז די נומערן פון די לאטעריע, וועגען וועלכע מיר האבען געשריבען אין פאריגען נומער, וועלען נור קאסטען צו דריי זלאטעס פאר א שטיק און קאנען ברענגען א געווינס פון א גאנץ-יעהריגען אומזיסטען שכר למוד פאר א שילער.

ס'איז צו ווינשען, אז דער וויכטיגער יובילעאום-נומער פון שול-ארגאן „עולמנו" ווי אויך די לאטעריע-נומערן זאלען ווי ווייט מעגליך פאפולאריזירט ווערען אין די שטאדט.

קעלצער בריעף-קאסטען.

ה' מ. ב-ן. ווארשא.

דעם פראצעס געגען די בעשולדיגטע אין די קעלצער געשעהענישען פון 1918 האט געפיהרט דעפ. הארטגלאס. קיין האנאראר פאר דעם האט ער נישט גענומען. אלס בעפולמעכטיגטער פון דער יודישע קהלה, וועלכע איז ארויסגעטרעטען מיט'ן פראצעס, האט דעפ. הארטגלאס דאן געהאלטען אין געריכט א גלענצענדע רעדע נאך וועלכע דאס געריכט האט די בעשולדיגטע פערמשפט מיט גרעסערע, אדער קלענערע שטראפען ווי אויך אנערקענט 1 מארק אלס מאראלישע ענטשעדיגונג פאר דער יוד. בעפעלקערונג אין קעלץ.

די קעלצער יודישע בעפעלקערונג געדענקט נאך זעהר גוט די מוטיגע שטעלונג פון דעפוטאט הארטגלאס בעת'ן פראצעס און זי מוז דעריבער פראטעסטירען געגען די העץ-קאמפאניע וועלכע ווערט געפיהרט דורך א טהייל ווארשאווער יודישער פרעסע. אונז ווינדערט אויך וואס דער צ. ק. פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען און דער נאציאנאל-ראט טרעט נישט עפענטליך ארויס מיט א ערקלערונג וועלכע זאל מאכען שווייגען די העצעריי.

ה' ש ל—ר.

די היינטיגע „אגודה" ווען נישט איהרע אמביציעזע און פערזענליכע קאמפען וואלט זיכער פערדינט סימפאטיע, ווארום די היינטיגע „אגודה" ברויכט איהר וויסען, בעשטעהט פון מעהר בעוואוסטזיניגע און אינטעליגענטע מיטגלידער ווי די „אגודה" מיט יאהרען צוריק. אט גיעט מען אונז איבער, אז אויף דער לעצטער ויצונג פון דער פערוואלטונג פון דער קעלצער „גמילות חסד" געזעלשאפט האבען אלע מיטגלידער, וועלכע געהערען צו די „אגודה" געשטימט פאר'ן פארשלאג, אז די געזעלשאפט זאל איינארדנען א רעפרעזענטאציאנס-באל.

יא. מיט יאהרען צוריק וואלט זיך זיכער ביי אזא ויצונג געטוהן אויף טישען און אויף בענק געשרייען, פראטעסטען, אבסטרוקציעס א. א. וו.

אין גיכען וועלען נאך די אגודיסטען אליין געהן מיט זייערע פרויען (די לעצטע געהען שוין היינט אויך) אויף מאסקען-בעלער.

ה' ז. מ.

דער פאקט, אז אין אידישען ראטמענער-קאלא איז געקומען לעצטענס צו א פולשטענדיגע פערגלייכונג איז זעהר א בעגריסענדער. מיר גלויבען, אז איצט וועט דער „קאלא" זיכער געלונגען עפ'ס פאזיטיווען צו דערגרייכען פאר דער אידישער בעפעלקערונג.

לייבעלע.

Kino „ODEON" Teatr

Od 7 stycznia r. b.

Romans Panny Opolskiej

wg znanej powieści K. Przerwy Tetmajera. Pierwszorzędny film polski o prawdziwie europejskim zakroju. Przecudowne krajobrazy Szwajcarji. Przepiękny Wiedeń. Nasza kochana Warszawa. Oto tło na którym rozwija się akcja w wykonaniu takich artystów jak:

Bożewska Helena, Czarnecka Danusia, Hnydziński Stefan.

Kino „CORSO" Teatr

Od poniedziałku 2 stycznia

DZIŚ PREMJERA

BŁĘKITNE NOCE

Potężny dramat w 10 dużych aktach. Emocjonująca opowieść o kusicielce i jej ofiarach. W rolach głównych:

Imogena Robertson, Norman Kerry i Lewis Stone.

Anons! PRZEDWIOŚNIE Anons!

Kino „Nowe Czary" Teatr

פון מאנטאג דעם 7 סטיטשען

אייער פאוואריט *Jwan Mozżuchin*

אין בעגלייטונג פון די בערימטע ארטיסטינס זיין פרוי

Agnes Mozźuchinowa i Lili Dagower

TAJNY KURJER א. נ.

דאס בילד שטייגט איבער אלע ביז יעצט געוויזענע

בילדער מיט **מאזשוכין**

בעמערקונג: דאס בילד האט נישט קיין געמיינזאמעס מיט דעם אמאליגען דעמאנסטרירטען בילד אין ראדאם א. נ. „קייזערלעכער קוריער".

OGŁOSZENIE.

Stosownie do par. 38 i 57 Rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24.III-1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44 poz. 273) Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Radomiu podaje do wiadomości wynik wyborów do Zarządu Powiatowej Kasy Chorych w Radomiu, które odbyły się na posiedzeniu Rady Kasy Chorych w dniu 29 grudnia 1928 r. — Wybrani zostali:

GRUPA UBEZPIECZONYCH

z listy Nr. 1

Kandydatów Komitetu Wyb. do Pow. Kasy Chorych w Radomiu Robotników i Prac. Umysłowych

L. p.	Nazwisko i imię	Zawód	Pracodawca	Adres
1	Strupczewski Kazim.	technik	Państw. Fab. Broni	Fabryka Broni

ZASTĘPCA:

L. p.	Nazwisko i imię	Zawód	Pracodawca	Adres
2	Dąbrowski Lucjan	farmac.	Apt. Łagodzińskiego	Nowogrodzka 1

z listy Nr. 2

Kandydatów do Zarządu Powiatowej Kasy Chorych w Radomiu z ramienia P. P. S. i klasowych Związków Zawodowych.

L. p.	Nazwisko i imię	Zawód	Pracodawca	Adres
1	Grzecznarowski Józef	garbarz	Magistrat	Nowogrodzka 23
2	Kisielewski Wacław	mag praw	Biuro Inwest. Miejsk.	Kilińskiego 9
3	Rybicki Leon	tokarz drz	Rada Zw. Zawodow	Basenowa 18
4	Ćwięk Antoni	mechanik	„ „	Narutowicza 11
5	Pusty Jan	heblarz	Fabryka Broni	Dom Fabr. Broni

ZASTĘPCY:

L. p.	Nazwisko i imię	Zawód	Pracodawca	Adres
6	Kowalczyk Stanisław	szewc	Magistrat	Basenowa 1
7	Rodziewicz Wacław	urzędnik	„	Basenowa 16
8	Szulmajer Edward	ślusarz	Fabryka Broni	Dom Fabr. Broni
9	Marszałek Jan	st robotn.	Fabr Wyr Tyton.	Narutowicza 11
10	Krok Jan	murarz	Kom. Bud Domu Rob	Narutowicza 11

GRUPA PRACODAWCÓW:

L. p.	Nazwisko i imię	Zawód	Adres
1	Wioczkowski Lucjan	inżynier	[illegible]
2	Graff Tadeusz	vice-dyrektor Fabr. Broni	dom Fabryki Broni
3	Kirszenbaum Jonas	przemysłowiec	Nowogrodzka 5

ZASTĘPCY:

L. p.	Nazwisko i imię	Zawód	Adres
4	Bluman Majżesz	dyrektor fabr.—przem.	Marjacka 4
5	Romanowski Lech	inż.-przemysłowiec	Żeromskiego 36
6	Adler Jakób	kupiec	Piłsudskiego 1

Dyrektor (—) T. Pleszczyński.

Przewodniczący Zarządu (—) J. Grzecznarowski.

Radom, dnia 31 grudnia 1928 r.

פאר דער עפענטליכקייט.

אזוי ווי דער ה' מרדכי מענדעל ניידיק האט אונטערגעשריבען מיין נאמען אויף א וועקסעל אויף א סומע פון 300 זל. אלס היסטאווצא און דאס זעלבע וועקסעל איז פראטעסטירט געווארען—אלזא ערקלער איך, אז איך האב דאס וועקסעל נישט אייגענהענדיג אונטערגעשריבען.

אויב עס געפינען זיך נאך אזעלכע וועקסלען מיט דער זשירא פון ה' מרדכי מענדעל ניידיק זענען זיי נישט מיינע און איך בין פאר זיי נישט פעראנטווארטליך.

הירש לייב גאלדבערג פאדוואלניא 5.

OBWIESZCZENIE.

DZIENNIK ZARZĄDU miasta RADOMIA (Nr. 1) zawierający spis statutów podatkowych, jest do nabycia w cenie 1 zł. w Wydziale Skarbowym Magistratu (Sekcja Podatk.-Egzekucyjna, parter, okienko Nr. 3).

MAGISTRAT m. RADOMIA
Wydział Skarbowy.

א געזיכערט לעבען

Kursy samochodowe

H. PRYLIŃSKIEGO

Warszawa, Aleje Jerozolimskie 27

לערן אויטאס מיט **דאפלטער פירונג**

וועלט-פאטענט.

פערלייכטערט און איילט צו די לערע.

גיכער און גרונטיגער אויסלערנען.

אפיעקט און **דירה** פאר פרעמדע

פראוויאנעלע און דזשענטעלמען פאר־רעכט.

א פאהר־ערלויבניש ווערט גאראנטירט.

א ספעציעלער קורס פון פראקטיקען.

ר. רויכווארג

שיפס־קארטן פאר אמעריקא

ווינער, ווארשא,

שח. יערסקא 34. טעל. 283-83

פראנט ־טער שטאק

M. Wiener, Warszawa, 5-to-jerska 34

טעלעגראם אדרעס: Mowiner, Warszawa

Skład Apteczny

F. ŁAGODZIŃSKIEGO

w RADOMIU Pl. 3-go Maja 1

Poleca Szanownej Klijenteli bogaty wybór perfumerji, kosmetyki i mydeł

Specjalną orzeźwiającą wodę kolońską pośwwierną jest niezbędną dla każdego podczas wiru zabaw karnawałowych kieszonkowe rozpylacze do perfum.

Bogaty wybór—Ceny b. przystępne.

Redaktor i Wydawca Ch. M. Herc

Odbito we własnej drukarni, Radom Szwarlikowska 20.